

ПОГЛЯД

Визначте власну «лінію рівня життя»

Відвідавши декілька господарств у Чернігівській, Черкаській і Полтавських областях, я побачив, як відрізняються умови праці українських й англійських аграріїв. Утім, їхні основні ризики практично однакові.

Джеремі КОЛЬ, засновник і директор брокерської компанії Agricole, доктор наук у сфері керування цінними ризиками

Маю на увазі не лише вплив погодних умов, а й коливання цін на місцевих і глобальних товарних ринках. Тож окрім ефективних технологій вирощування, якісного насіння та ЗЗР кожному сільгоспвиробникові потрібні надійні інструменти для керування ризиками та продумані стратегії продажу вирощеного врожаю.

Лише 10% британських фермерів самостійно використовують ф'ючерси й опціони, з них 1% — мають на Лондонській біржі прямих договірні відносини з брокерами, які торгують реальними опціонами та ф'ючерсами; десь 20% фермерів — користуються «похідними» від ф'ючерсів й опціонів контрактами з трейдерами, в такому разі трейдери мають необхідні угоди з ліцензійними брокерами на біржі. Основні інструменти хеджування, що є в наявності у трейдера, допомагають акумулювати достатній обсяг зернових, щоб укласти контракт із «мінімальною» прийнятною ціною реалізації (ціна не впаде нижче за мінімальний рівень, однак може зрости). Я вже 20 років розповідаю британським фермерам про опціони та ф'ючерси. Та наразі небагато хто з них послуговується цими інструментами. Більшість намагається реалізувати своє збіжжя, коли, на їхню думку, ціна є найкращою. Натомість розроблена мною концепція базується на визначенні кожним фермером власної «лінії рівня життя». Тобто цінової межі, до якої можна продавати зерно й не боятися банкрутства. Йдеться не про точку беззбитковості, а, швидше, про консервативну ціну, яка має покривати всі витрати господарства та враховувати маржу, аби мати можливість отримувати дохід від вкладених інвестицій. Такий підхід вносить системність у процес ухвалення фермером рішень щодо продажу врожаю.

Я рекомендую фермеру спочатку проаналізувати обсяги свого врожаю протягом п'яти років по ріпаку, пшениці або за тими зерновими чи олійними, реалізація яких найбільше вплине на остаточний фінансовий результат. Отримані дані треба помножити на той коефіцієнт, що забезпечить надходження достатньої суми, аби бізнес міг і далі функціонувати й розвиватися. Коли ви визначили свій операційний бюджет і ціну (в доларах із тонни), тоді можете обирати стратегію: чи одразу продавати весь урожай, чи потрохи впродовж якогось періоду. Маючи певну маржу, ви фіксуєте свій прибуток, навіть якщо ринкова ціна потрохи зменшуватиметься, ви й далі продаватимете лише до того моменту, доки ціна буде вищою за визначений вами індивідуальний мінімум — «лінію рівня життя». Переконали: якщо запропонувати таку схему сільгоспвиробникам в Україні, то приблизно 15% з них одразу взяли б її на озброєння, ще 35% наважаться спробувати, щойно побачать результати тих, які почали працювати першими. Буде й такий відсоток, що взагалі не використовуватиме новаті, навіть якщо інші казатимуть, що це хороший інструмент і на ньому можна заробити.

Нехай там як, розроблена мною концепція однозначно позбавляє зайвих емоцій: можна спокійно спати, знаючи, що ціна покриває собівартість і ще є прийнятною маржа. За таких обставин абсолютно немає значення, чи ви продаєте за рік до дня збору врожаю, чи через два місяці після.

Що ж до нинішніх фінансових інструментів, то в українських сільгоспвиробників зв'язані руки — надто високі відсотки за кредитами й нема ринку ф'ючерсів. Саме тому фінансові програми, що пропонують «Сингента», допоможуть фермерам із належними продажами за таких умов.

У крутому піке

Огляд ринку зернових та олійних: динаміка і прогноз

біржі

Після того як ціни на «чорне золото» досягли на світових біржах 12-річного мінімуму, почало лихоманити й усі інші сировинні ринки. І навіть незначне відновлення позицій і спроби ввійти у висхідний тренд не знімають із порядку денного майже риторичне питання: чи подолано ціновий мінімум біржових котирувань на зерно й олійні культури?

Пшениця

У січні біржові котирування американської пшениці на Чиказькій товарній біржі (СВОТ) перебували переважно в висхідному тренді. Ринок відновлювався після значного падіння цін у грудні та новорічних свят, попри ведмежі сигнали січневого звіту МСГ США, у якому знову підвищено оцінку світових залишків пшениці.

У другій половині січня ньюзмейкером на біржовому ринку була Росія, від якої очікували обмежувальних заходів щодо експорту російського зерна — і це певним чином «тримало градус» цінової напруги. Проте наприкінці місяця з'явилася протилежна інформація — про можливе зниження експортних мит Росією, що відразу ж «присадило» біржові котирування.

Український ринок тривалий час перебував у стані спокою, не реагуючи ні на світові сигнали, ні на внутрішні, зокрема щодо ослаблення національної валюти. І лише в останній декаді місяця торгівля активізувалася, а ціни поповзли вгору.

Найближчим часом, щоб наздогнати темпи девальвації, гривневі ціни на пшеницю можуть і далі зростати. В більш віддаленій перспективі суттєвий вплив на ціни матиме світовий ринок і стан перезимівлі посівів.

Кукурудза

На початку січня біржові котирування американської кукурудзи на Чиказькій товарній біржі (СВОТ) досягли історичного мінімуму (щонайменше за останні 10 років), досягнувши позначки 3,5 дол./барель або 137,8 дол./т. Значні світові залишки та вихід на ринок дешевої аргентинської кукурудзи спровокували такий спад цін.

Після виходу звіту МСГ США ціни почали відновлюватися, адже американське відомство зменшило прогноз світового виробництва кукурудзи на 6 млн тонн, а прогноз світових запасів на 3 млн тонн.

До речі, на ринку кукурудзи зростання цін почалося раніше, ніж на ринку пшениці. Сьогодні кукурудза, є основним експортним товаром в сегменті

зернових культур, тоді як решта експортується в незначних обсягах. З початку маркетингового року (липень-грудень) з України експортовано 6,8 млн тонн із запланованих 16,8 млн тонн зібраного врожаю.

Найближчим часом попит на кукурудзу буде досить активним, особливо на великі партії експортної якості.

Соеві боби

У січні завжди волатильний ринок соєвих бобів був відносно спокійним. На ціни впливала низка протилежно діючих чинників, які їх урівноважували.

Після чергового звіту МСГ США ціни на соєві боби почали повільно зростати. Поштовхом для цього було зниження оцінки світового виробництва (-1,1 млн тонн) і світових запасів (-4,2 млн тонн). Водночас біржові котирування соєвих бобів були під тиском спадного тренду цін на рослинні олії та нафту. Як відомо, саме в цей час біржові котирування нафти впали до історичного мінімуму за останні 12 років, перетнувши позначку 28 дол./барель. У третій декаді місяця ціни на нафту почали зростати, а за ними й ціни на сировинних ринках.

В Україні ціни на сою почали підвищуватися у другій половині січня під впливом як зовнішніх чинників (світові ціни), так і внутрішніх (девальваційних процесів у країні). З боку переробників спостерігається активний попит, тоді як із боку пропозиції постіпу немає — аграрії дуже вважено підходять до реалізації кожної партії бобів.

З огляду на зростання цін на суміжних олійних ринках і ринку нафти є надія на деяке підвищення цін на сою. Однак стримувальним чинником і далі будуть рекордні показники світового виробництва та запасів.

Ріпак

Ціни на ріпак, як сировини для виробництва біопалива, повністю корелювали з падінням цін на нафту та етанол. Біржові котирування ріпаку на Паризькій товарній біржі (МАТІФ) зменшилися з 375 євро/т наприкінці грудня 2015-го до 355 євро/т 20 січня 2016-го (-20 євро/т).

Ціни на ріпак в Україні загалом мають декларативний характер, оскільки основні його обсяги вже розпродано. З початку маркетингового року (липень-грудень) із України експортовано 1,3 млн тонн ріпаку, причому левова частка всього експорту надійшла у країни ЄС.

У січні суттєво зросли ціни форвардних контрактів на новий урожай ріпаку (+25–30 дол./т) і досягли 415–420 дол./т (FOB, порти Чорного моря). Ситуація з майбутнім урожаєм ріпаку досі невизначена: вдалося посіяти лише 79% прогнозованих площ, а стан сходів у деяких регіонах (зокрема, на сході) не дає підстав для оптимізму.

Соняшник

Цей ринок тривалий час перебував у стані невизначеності, оператори ринку намагалися зорієнтуватися в умовах постійної зміни протилежно спрямованих чинників. Адаже, з одного боку, відбувалося знецінення гривні на користь підвищення гривневих цін, із другого — олійні ринки демонстрували значний спад, утримуючи ціни від зростання.

Щойно світові ціни на соняшникову олію поповзли вгору, це стало сигналом до підвищення цін на соняшник, який подорожчав за останній тиждень січня аж на 400 грн/т, досягнувши позначки 10 000 грн/т на умовах постачання СРТ-завод.

Ціни на соняшник зростали практично в унісон із ринковими стрілками цін на олійних ринках і ринку нафти. Зокрема, Малайзійська рада прогнозує зростання цін на пальмову олію, а в Аргентині (яка є одним з експортерів соняшникової олії) нашість сарани шкодить урожаю соняшнику. Біржові котирування нафти наприкінці січня підвищилися з 28 дол./барель до 34 дол./барель.

Якщо й далі ринкова ситуація розвиватиметься в такому руслі, найближчим часом український соняшник матиме неабиякий ціновий потенціал зростання.

Любов ПАНКРАТОВА, начальник відділу функціонування аграрних ринків Аграрного союзу України

Динаміка цін на пшеницю на Чиказькій товарній біржі (СВОТ), березневий контракт, серпень 2015-го — січень 2016-го

Динаміка цін на кукурудзу на Чиказькій товарній біржі (СВОТ), березневий контракт, серпень 2015-го — січень 2016-го

Динаміка цін на соєві боби на Чиказькій товарній біржі (СВОТ), березневий контракт, серпень 2015-го — січень 2016-го

Динаміка цін на ріпак на Паризькій товарній біржі (МАТІФ), травневий контракт, серпень 2015-го — січень 2016-го